

нків дітей. Така відповідальність батьків носить характер субсидіарної (субсидіарна відповідальність – додаткова відповідальність, коли поряд з боржником, у якого недостатньо коштів, на які може бути звернено стягнення, відповідальність несуть інші особи). Тобто потерпілий спочатку пред'являє вимогу щодо відшкодування завданої шкоди основному боржникові – неповнолітній особі, яка завдала шкоди, а у разі незадоволення вимог повністю або частково – до батьків (усиновлювачів), піклувальника неповнолітнього. Проте, в деяких випадках батьки притягуються до відповідальності у справі як співвідповідачі не тільки на прохання позивача, але й за ініціативи суду.

Література:

1. Казанцева А. Обязанности и права родителей (заменяющих их лиц) по воспитанию детей и ответственность за их нарушение. – Томск. – 1987. – С. 95.
2. Шевченко Я. Специфика гражданской ответственности несовершеннолетних // Сов. госуд. и право. – 1974. – № 5. – С. 126.

Журило Сергій Сергійович,

к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО «СТАНДАРТУ»

Для побудови правової держави необхідним є наділення громадян широким комплексом прав і свобод, фундаментом перспективи яких є обсяг прав та свобод дитини – системи можливостей для цілісного розвитку дитини в умовах середовища, враховуючи незрілість дитини (за міжнародно – правовими актами зрілою визнається людина, яка досягла 18-ти років).

Важливу роль в цьому відіграє Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка є новим форматом відносин, спрямованим на створення поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі Україна – ЄС і поступову інтеграцію України до внутрішнього ринку Євросоюзу. Імплементация положень європейського законодавства є вкрай важливою в контексті проведення реформ, оскільки положення угоди можуть та повинні слугувати основою для нової моделі соціально – економічного розвитку України.

Статтею 14 Угоди передбачено співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки, яке повинно відбуватися на основі принципу поваги до прав люди-

ни та основоположних свобод. Статтею 24 Угоди передбачено правове співробітництво, а саме: сторони домовилися розвивати подальше судове співробітництво між Україною та ЄС у цивільних справах на основі відповідних багатосторонніх правових документів, зокрема конвенцій Гаазької конференції з міжнародного приватного права у сферах міжнародного правового співробітництва, судового процесу, а також захисту дітей.

Отже, приведення українського законодавства у відповідність до міжнародно – правових норм спричинило суттєві зміни в регулюванні прав дитини. Сьогодні дитина визнана самостійним суб'єктом належних їй особистих і майнових прав. Такий підхід відповідає положенням Конвенції про права дитини та прийнятим на себе Україною зобов'язанням забезпечити захист прав та інтересів неповнолітніх.

Права дітей відображені у більш ніж ста українських законодавчих та інших нормативно – правових актах. Однак, незважаючи на приведення законодавства України у відповідність з нормами міжнародного права, в сучасних реаліях галузь охорони прав дитини має багато проблем, що свідчить про необхідність вдосконалення законодавчого регулювання в цій сфері.

Відповідно до ст. 12 Конвенції про права дитини Держави – учасниці забезпечують дитині, здатній сформулювати власні погляди, право вільно висловлювати ці погляди з усіх питань, що торкаються дитини, причому поглядам дитини приділяється належна увага згідно з її віком і зрілістю. З цією метою дитині, зокрема, надається можливість бути заслуханою в ході будь – якого судового чи адміністративного розгляду, що торкається дитини, безпосередньо або через представника чи відповідний орган у порядку, передбаченому процесуальними нормами національного законодавства.

Отже, неповнолітні є носіями певних цивільних прав та обов'язків і потребують відповідного правового захисту, можливості визнання або оспорення своїх прав, що, в свою чергу, породжує цивільні процесуальні правовідносини, питання стосовно участі таких осіб у цивільному процесі тощо.

У преамбулі Конвенції про права дитини, проголошеної Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року та ратифікованої Верховною Радою України 27 лютого 1991 року зазначається, що «дитина внаслідок її фізичної і розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи й належний правовий захист». Принцип 8 Декларації прав дитини проголошує: «Дитина повинна за всіх обставин бути серед тих, хто першими одержують захист і допомогу».

Зі змісту норм Конвенції ООН «Про права дитини» можна дійти висновку, що діти не належать до об'єктів права, вони виступають його повноправними суб'єктами. На підтвердження цього положення українське законодавство, а

саме Сімейний кодекс України, розглядає дитину як самостійного учасника правовідносин. Законодавство визначає, що неповнолітні й малолітні особи наділені комплексом цивільних прав, серед яких є і майнові, і особисті немайнові. Для їх забезпечення слід наділити дітей також відповідними процесуальними правами.

Передумови участі неповнолітніх і малолітніх у цивільному процесі закладено ст. 129 Конституції України, де зазначено, що основними принципами судочинства є рівність усіх учасників перед законом і судом; змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів та в доведенні перед судом їх переконливості тощо. Очевидно, що Конституція в цій частині не зазначає обмежень щодо неповнолітніх.

Досліджуючи питання ролі дітей у цивільних процесуальних відносинах варто зазначити, що законодавець залишив у ЦПК України поділ дітей на малолітніх та неповнолітніх осіб, іноді ототожнюючи дані категорії однією назвою. Однак, згідно міжнародного законодавства, а саме: «конституції прав дитини» – Конвенції ООН «Про права дитини», не проводиться розмежування дітей на малолітніх, неповнолітніх, назва «неповнолітні» взагалі не використовується, а визначено їх однією назвою – діти (дитиною є кожна людська істота до досягнення 18 – річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше).

У свою чергу, в напрямі приведення національного законодавства до міжнародних вимог законодавець 07.02.2007 року прийняв Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо органів і служб у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх», яким вніс зміни до Кримінально – процесуального кодексу України, Кодексу законів про працю України, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінально – виконавчого кодексу України, Законі України «Про міліцію», Законі України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальних установ для неповнолітніх» замінивши слово «неповнолітні» на «діти» та назви відповідних органів, де фігурувало слово «неповнолітні» на «діти».

Враховуючи зазначене, в рамках питань, які досліджуються, можна говорити про необхідність внесення аналогічних змін і до інших нормативно – правових актів України.